קא: ערבי פסחים פרק עשירי פסחים

אלא בדברים שאין טעונין ברכה לאחריהם במקומן. פירש רשב"ם כגון מים ופירות שאין צריכין לאחריהם ברכה חשובה מעין שלש ומה"ע וא"ל לברך במקומן הלכך עמידתו זו היא גמר סעודתו והך סעודה לאחריהם היא וצריך לברך בתחלה אכל דברים הטעונין ברכה לאחריהם במקומן כגון יין וכל ז' מינין לקיבעא קמא הדר והא דתנן ברכות (דף נא.) מי שאכל ושכח ולא בירך לכתחלה צריך לברך במקומו בכל ז' מינים מיירי וברייתא דמייתי בסמוך לא גרסינן לשתות יין מדמדקדק הגמ' דאיירי בדברים הטעונים ברכה לאחריהם במקומן מדקתני עקרו ולא דייק מדקתני יין שהוא מז' מינין אבל בברייתא דתניא כוותיה דרב חסדא גרסי' יין ומיהו קשה דאי הוה יין בכלל דברים הטעונין ברכה לאחריהן במקומן א"כ אמאי איתותב ר' יוחנן לעיל דרבי יוחנן איירי ביין דאמאי דקאמר ר' יוחנן אף ידי יין נמי יצאו קאמר ואזדא ר' יוחנן לטעמיה דאמר שינוי מקום א"ל לברך ובריתא מיירי בדברים שאין טעונים ברכה לאחריהם במקומן ועוד דא"כ פליג רב חסדא ארב ושמואל דאמרי לעיל ידי יין לא יצאו ולכאורה משמע דלא פליג אלא עם רב ששת עוד קשה דאמר בירושלמי פ"פ כילד מברכין היה אוכל במזכמה של מאה וכא לו במערבה צריך לברך אלמא בז' מינין נמי שינוי מקום צריך לברך ודוחק לומר דאמיא ברב ששת שאין הלכה כמותו לכך נראה דיין וכל ז' מינין לא הוו בכלל דברים הטעונין ברכה לאחריהם במקומן אלא פת וכל מיני פת שמברכין עליו המוציא או שמא כל מיני מזונות שיש בהם מה' מינין הוו בכלל דברים הטעונין ברכה לאחריהן במקומן ולהאי פי' נמי לא גרסינן בברייתא דבמקומן לשתות יין ולא בדתניא כוותיה דרב חסדא דבפת או בה' מינין מיירי מדקתני עקרו וכן הלכה בכל דבר חוץ מפת ומיני מזונות שהם מחמשת מינין ג"ל ברכה לאחריהם במקומן ושינוי מקום צריך לברך בהם ושינוי מקום הייגו אפי' בחד בית כמו מאיגרא לארעא או מחדר לבית אכל מפיסה לפיסה לא ולכל הפירושים אם הלך בתמצע סעודה למקום אחר יכול לשתות יין או מים בלא ברכה דכיון שהוא בתוך הסעודה לקיבעיה קמא הדר: **בשהן** יוצאין טעונין ברכה **לאחריהן במקומן**. כגון מים או פירות שאין טעונין ברכה חשובה בפני עצמם אלא בורא נפשות רבות הלכך ג"ל לברך במקומן אחריהן דודאי כיון דעמד והלך במקום אחר עמידתו זו היא גמר סעודתו והך סעודה אחריתי היא וצריך לברך בתחלה: **אכל דברים הטעונין ברכה לאחריהן במקומן**. כלומר ברכה חשובה בפני עצמן (והלכך) צריכין במקומן כגון שבעת המינין דאית בהו ברכה אחת מעין שלש הואיל ולא בירך אחריהן והלך במקום אחר לסעוד על דעת קביעות הרשותה הלך לברך ברכה אחת על שתיהן ולפניהן נמי ג"ל לחזור ולברך. מהכא שמעינן דהא דתנן (ברכות דף נא.): מי שאכל ושכח ולא בירך ב"ש אומרים כו' ושמעינן מינה דלכתחלה צריך לברך במקומו בשבעת המינין מיירי דאיכא כעין ברכת המזון ברכה אריכתא ומשיגותא מעין שלש: **לקיבעיה קמא הדר**. כלומר על דעת סעודה הרשותה הוא אוכל עכשיו לפיס סעודתו. וא"ת אמאי אותיגיה לרבי יוחנן מהך ברייתא מיוחדת הא איכא לתרוצי ברייתא כרב חסדא בשאין טעונין ברכה לאחריהן במקומן ומילתיה דרבי יוחנן בשטעונין והלכך אין צריך לברך ליכא לתרוצי הכי דרבי יוחנן סתמא קאמר שינוי מקום אינו צריך לברך בכל דבר הנאכל קאמר מדלא פירש שהאמורא יש לו לפרש דבריו יותר מן הברייתא ועוד יודעין היו האמוראין שהשיגו מהברייתא לרבי יוחנן דבכל מקום קאמר רבי יוחנן שינוי מקום אינו צריך לברך אבל הברייתא שקדמה להם הרבה יש להם לפרש כן וכן: **אחד זה ואחד זה**. בין שטעונין ברכה לאחריהן במקומן בין שאין טעונין שאין משבעת המינין: **שהיו מסובין בשמחה ועקרו רגליהן כו'** גרסינן ולא גרסי' יין: **בשהן יוצאין אין טעונין ברכה** (ד) **לאחריהן למפרע**. כלומר לברך ברכה שלאחריה הואיל ועדיין לחזור: ה"ג **בד"א כו'** ולא גרסי' בהא **רבי יהודה: מדקתני עקרו מכלל דבדברים הטעונין כו'**. דעקירות משמע דמשום מהירות חתן וכלה הן נעקרין אבל אם לא כן עדיין היו צריכין לעמוד ולברך ברכה שלאחריה: **קשיא לרב חסדא**. דאילו לרב חסדא אפילו לא חזרו למקומן אלא שגרו סעודתן במקום אחר אין צריך לברך תחלה הואיל ועדיין לא בירך אחריהן והכא מוכח דאפילו חזרו למקומן הראשון צריך לברך תחלה:

מאן

ואחד שינוי מקום א"צ לברך מיתיבי (ו)[1]שינוי מקום צריך לברך [2]שינוי יין אין צריך לברך תיובתא דרבי יוחנן תיובתא יתיב רב אידי בר אבין קמיה דרב חסדא ויתיב רב חסדא וקאמר משמיה דרב הונא [3]הא דאמרת שינוי מקום צריך לברך לא שנו אלא [4]מבית לבית אבל ממקום למקום לא א"ל רב אידי בר אבין הכי תנינא לי' במתניתא דבי רב הינק ואמרי ליה במתניתא דבי בר הינק כוותיך ואלא רב הונא [5]מתניתא קמ"ל רב הונא [6]מתניתא לא שמיע ליה ותו יתיב רב חסדא וקאמר משמיה דנפשיה הא דאמרת שינוי מקום צריך לברך לא אמרן אלא בדברים שאין טעונין ברכה לאחריהן במקומן אבל דברים הטעונין ברכה לאחריהן במקומן אין צריך לברך מאי טעמא לקיבעא קמא הדר ורב ששת אמר אחד זה ואחד זה צריך לברך מיתיבי [7]בני חבורה שהיו מסובין לשתות ועקרו רגליהן לצאת לקראת חתן או לקראת כלה כשהן יוצאין אין טעונין ברכה למפרע כשהן חוזרין אין טעונין ברכה לכתחלה בד"א שהניחו שם זקן או חולה אבל לא הניחו שם לא זקן ולא חולה כשהן יוצאין טעונין ברכה למפרע כשהן חוזרין טעונין ברכה לכתחלה מדקתני עקרו רגליהן מכלל דבדברים הטעונין ברכה לאחריהן במקומן עסקינן וטעמא דהניחו שם זקן או חולה הוא דכשהן יוצאין אין טעונין ברכה למפרע וכשהן חוזרין אין טעונין ברכה לכתחלה אבל לא הניחו שם זקן או חולה כשהן יוצאין טעונין ברכה למפרע וכשהן חוזרין טעונין ברכה לכתחלה קשיא לרב חסדא אמר רב נחמן בר יצחק

מאן

שחזר בו ממה שאמר למעלה משמיה דרב הונא והגיהו בספרים קושיא זו ואינה אלא שני דברים אמר רב חסדא בהיא ברייתא חדא משמיה דרב הונא וחדא משמיה דנפשיה: **בדברים שאין טעונין ברכה לאחריהן במקומן**. כגון מים או פירות שאין טעונין ברכה חשובה בפני עצמם אלא בורא נפשות רבות הלכך ג"ל לברך במקומן אחריהן דודאי כיון דעמד והלך במקום אחר עמידתו זו היא גמר סעודתו והך סעודה אחריתי היא וצריך לברך בתחלה: **אכל דברים הטעונין ברכה לאחריהן במקומן**. כלומר ברכה חשובה בפני עצמן כגון שבעת המינין דאית בהו ברכה אחת מעין שלש הואיל ולא בירך אחריהן והלך במקום אחר לסעוד על דעת קביעות הרשותה הלך לברך ברכה אחת על שתיהן ולפניהן נמי ג"ל לחזור ולברך. מהכא שמעינן דהא דתנן (ברכות דף נא.): מי שאכל ושכח ולא בירך ב"ש אומרים כו' ושמעינן מינה דלכתחלה צריך לברך במקומו בשבעת המינין מיירי דאיכא כעין ברכת המזון ברכה אריכתא ומשיגותא מעין שלש: **לקיבעיה קמא הדר**. כלומר על דעת סעודה הרשותה הוא אוכל עכשיו לפיס סעודתו. וא"ת אמאי אותיגיה לרבי יוחנן מהך ברייתא מיוחדת הא איכא לתרוצי ברייתא כרב חסדא בשאין טעונין ברכה לאחריהן במקומן ומילתיה דרבי יוחנן בשטעונין והלכך אין צריך לברך ליכא לתרוצי הכי דרבי יוחנן סתמא קאמר שינוי מקום אינו צריך לברך בכל דבר הנאכל קאמר מדלא פירש שהאמורא יש לו לפרש דבריו יותר מן הברייתא ועוד יודעין היו האמוראין שהשיגו מהברייתא לרבי יוחנן דבכל מקום קאמר רבי יוחנן שינוי מקום אינו צריך לברך אבל הברייתא שקדמה להם הרבה יש להם לפרש כן וכן: **אחד זה ואחד זה**. בין שטעונין ברכה לאחריהן במקומן בין שאין טעונין שאין משבעת המינין: **שהיו מסובין לשתות ועקרו רגליהן כו'** גרסינן ולא גרסי' יין: **בשהן יוצאין אין טעונין ברכה** (ד) **לאחריהן למפרע**. כלומר לברך ברכה שלאחריה הואיל ועדיין לחזור: ה"ג **בד"א כו'** ולא גרסי' בהא **רבי יהודה: מדקתני עקרו מכלל דבדברים הטעונין כו'**. דעקירות משמע דמשום מהירות חתן וכלה הן נעקרין אבל אם לא כן עדיין היו צריכין לעמוד ולברך ברכה שלאחריה: **קשיא לרב חסדא**. דאילו לרב חסדא אפילו לא חזרו למקומן אלא שגרו סעודתן במקום אחר אין צריך לברך תחלה הואיל ועדיין לא בירך אחריהן והכא מוכח דאפילו חזרו למקומן הראשון צריך לברך תחלה:

מאן

עין משפט נר מצוה

ג א ב מיי' פ"ד מהל' ברכות הלכה ג וה' פרק עשיר מ טוש"ע א"ח סימן קצת סעיף ח:
ג מיי' שם הל' טו:
יד ד מיי' שם הלכה ד טוש"ע שם סעיף ב:

רבינו חננאל

אבר ר' יוחנן אחד שינוי יין ואחד שינוי מקום אין צריך לברך. ואיתותב ר"י ונ"ח. אמרי משמיה דרב הו א הא דאמר שנוי מקום צריך לברך, לא אמרו אלא מבית לבית אבל מפנה לפנה לא. ואסיקנא הכי תנ נא לה במתניתא דבי בר הי ק. ומתחהינן וכי רב הו א מתניתא אתא לא שמעינן. אלא כי הא דר ב חסדא דאמר שנוי מ ום צריך לברך ברכה אר רת, לא אמרן אלא בד רים שאין טעונין ברכה ראשונה. והיא ברכת הז מון. לאחריהן במקומן. (אבל דברים הטעונים ברכה לאחריהן במקומן) אב הלך למקום אחר וטעם שם עראי, אין צריך מאי טעמא לקביעה הד ר. ורב ששת אמר אחד זה ואחד זה צריך לברך ברכה במקום שהלך ואחר כך יטעום שם. ואותביגן ע' רב חסדא מיהא דתניא ערי ו רגליהם לצאת לק ראת חתן וכלה כש יוצאין אין [טעונין] ברכה למפרע על מה שאכלו, וכשחוזרין אין טעונין ברכה על הפת בתחלה. בד"א בזמן שניחו שם זקן או חולה ורגלתן לחזור אליהם, אבל אב לא הניחו שם אדם כלל, כשיוצאין טעונין ברכת המזון למפרע, וכשחוזרין טעונין ברכת הנ יצא לכתחלה. ודייקינן מדקתני עקרו מכלל דבדברים שהן מין דגן שטעונין ברכה לאחריהן בכ קומן עסקינן. דאפילו ב"ד ראמרי מברך באיזה מקום שנזכר. לא אמרו אלא מי שהחזיק בדרך שרורתו למקום שאכל היא סכנה. אבל אם לא החזיק בדר ך. וכ"ש מי שאינו עומד בדרך שאפי' ב"ה מודיי דאינו מברך אלא בכ קום שאכל. וטעמא דהניחו שם זקן או חולה, אבל לא הניחו שם זקן או חולה צריך לברך ואע"ג דהדר לקביעה, קשיא לרב חסדא.

מסורת הש"ס

(א) כרכות נט:. (ב) לא שנו אלא מבית לבית אבל מפינה לפינה לא כל"ל רש"ל. (ג) (ר"ה ח. כתובות יח:). (ד) [שבת יט: יט"ן]. (ה) [כרש"י שבאלפס ליתא].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה כדברים וכו' לאחריהן במקומן כגון מים: (ב) ד"ה אכל וכו' לסעוד על דעת קביעות: (ג) ד"ה מדקתני וכו' דעקירה משמע וכו' ולכך תחלה ברכה שלאחריהם: (ד) רשב"ם ד"ה כשהן יוצאין אין טעונין ברכה למפרע כל"ל ותיבת לאחריהן נמחק:

מוסף רש"י

שינוי מקום. יצא מכאן והלך לבית אחר והביאו לו יין (ברכות נא:). שינוי יין. שתה יין בסעודה והביאו לו יין אחר טוב מן הראשון, אין צריך לברך. (שם).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com